

KONCEPCIÓ

Tudni akarod az igazságot? Összeesküvés elmélet-generátor

Ezidáig egyetlen médium sem tudott széles tömegek számára olyan szabad véleményformálási platformot biztosítani, mint az Internet. A világháló segítségével egyre szélesebb rétegek képesek nyilvánosságra hozni a világ eseményei kapcsán konstruált egyedi értelmezésüket. Természetesen ezek a konstrukciók alakzataikban szigorúan determináltak az értelmező világnézeti, kulturális beállítottsága szerint. A „valós”, vagy akként kommunikált narratívák mögött jól körülhatárolható árnyék-narratívák bontakoznak ki. Szelídebb változataikban szimpla „nagyvárosi” legendák születnek, míg az ideologikusabb konstrukciók masszív összeesküvés elméletekben teljesebbnek ki.

Az összeesküvés elméletek bizonyos szempontból elengedhetetlen tömítőanyagai a közéleti/politikai beszédek és a hétköznapi kommunikáció között kialakult szemantikai hézagoknak. Ebben a szerepükben azonban általában vagy túlméretezettek tűnnek, vagy meg sem közelítik a háttérben zajló valós események mélységét. A szavak és szövegek jelentéstartománya tehát nem, hogy szűkülne, inkább sokszorozódik általuk. A többszöröződés rétegzetté teszi a jelentést, és nagymértékben a szöveg értelmezőjének saját kompetenciájába utalja annak etikai és morális értékelését. A nyelvi rétegződés és politikai beszéd „double-talking”-ja, amúgy is régen használhatatlanná tette az igazság/hazugság, nehézkesen körülhatárolható fogalom párját.

A manipulációs mechanizmusok sajátos ellenmanipulációs mechanizmusokat fejlesztettek ki a társadalom különböző rétegei számára. A probléma alapvetően az, hogy ezek a védekező mechanizmus által előállított új árnyék-narratívák egzaktul körülhatárolható ellenségképek köré szerveződnek. Az ellenségnek kikiáltott politikai/vallási/kulturális közösségek így saját kulturális kontextusukból kiemelve vizsgálhatók és új kontextusba helyeződnek, ahol az összeesküvés elmélet alátámasztására mindenfajta jellemzőjük interpretálhatóvá válik. Ezek az interpretációk nélkülöznek minden empátiát. A virtuális térben felgyülemelő gyűlölet, pedig egyre gyakrabban erőszakos cselekedetekként materializálódik a fizikai térben is.

Az Interneten kialakuló elméletek szaporodása, rendszerbe szerveződése és terjedése gyorsabb mint a „valós” térben, és az igényelt tény és logikai segédanyag is kéznél van, ezekre ugyanis a World-Wide Web számos megoldást kínál. A tervem egy interaktív webes szolgáltatás, egy portál, amelyet rendszerében alapoztam az összeesküvés elméletekben található logika hiátusok létrejöttére. A program lényege egy olyan irányított keresőmotor, amely a szabadon választott dátumból, valamint eseménytípusból kikövetkeztetve képes önálló narratívát és egyben sejtetett értelmezést is konstruálni. Az egyszerűség kedvéért, amíg az esemény típusánál egyformán válogathatunk majd a személyes életünkre, valamint a nagyvilág politikai alakulására vonatkozatható lehetőségek közül, addig a választható évszámok korlátozva lesznek az elmúlt 110 esztendőre. Az internetes felület vonzerejét az adhatja, hogy történelem mögötti, „elhallgatott” tényekkel, eseményekkel, szereplőkkel szerveződő valóságot „mutat”, igény szerint akár személyes vonatkozásokkal kiegészítve. A kialakított narratíva a program adatbázisának szűkössége okán természetesen meglehetősen elnagyoltta válik, de pont ez a cél. A felület kialakításának rímelnie kell a hasonló portálok szerkesztésére, semmi sem utalhat hamisságára. A történet íróniáját a random szerveződő, semmit sem jelentő, mégis sokat sejtető tartalom adja. A kiadott történetek, valamint az alátámasztásul csatolt képanyag tüntető logikátlansága kelthet csak gyanút. Bár sajnos kétlem, hogy mindenkiben. Az uszító jellegű szövegeket a lehetőség szerint mellőzném, csak nélkülözhetetlen helyeken alkalmaznám a hitelesség kedvéért. Ilyen esetekben is teljesen fiktív, kreált csoportokra. A valóság és a fikció totális keverékét adnák a honlapon szereplő adatok és figurák, így keltve az összkép neutrális, egyben zavaró hatását.

A honlap mindenképpen igényel egy talányosan szövegzett, webes felületen megjelenő hirdetést, valamint obskúrus voltát erősítendő egy gerillakampányt: matricákkal és fénymásvolt szórólappal. A reklámanyagon szereplő „Akarod tudni az igazságot?” munkacímű kérdésre pedig a honlapon találhatunk feleletet, akkor is, ha nem erre a válaszra vágytunk.

2.
NET-TÉR
public art '09

Horváth Csaba Árpád